

ФАКТОРНИЙ МЕТОД ОЦІНКИ ГУДВІЛУ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Івлева Н.П., Григанська Т.І.

Державне підприємство
«Державний науково-дослідний інститут будівельних конструкцій»

Григанська К.В.

Державне підприємство
«Державний науково-дослідний інститут будівельних конструкцій»,
Київський національний університет будівництва і архітектури

Розкрито теоретичний аспект поняття «гудвіл». Розглянуто економічну сутність гудвілу як нематеріального активу підприємства. Досліджено структуру гудвілу і визначено його основні компоненти: історія, засоби, кадри та імідж, які у даному методі оцінки мають назву «фактори». Приведено формули, за якими розраховується кожен із чотирьох факторів і надано характеристику субфакторам, що входять до їх складу. Розроблено модель оцінки гудвілу будівельного підприємства на основі факторного методу. Обґрунтовано важливість позитивного гудвілу для будівельного підприємства.

Ключові слова: ділова репутація, нематеріальні активи, гудвіл, факторний метод оцінки ділової репутації, будівельне підприємство.

Постановка проблеми. В наукових дослідженнях українських та зарубіжних вчених не існує єдиного підходу щодо визначення основних компонентів гудвілу. Загальноприйнятої методики оцінки гудвілу будівельних підприємств немає, незважаючи на те, що нематеріальні активи у господарській діяльності підприємства набувають дедалі більшого значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами обліку гудвілу на підприємстві займалися як зарубіжні так і вітчизняні вчені. Зокрема, питанням визначення структури гудвілу та його основних елементів присвячені роботи таких іноземних науковців: Р.Ф. Рейлі [6], Р.П. Швайс. У вітчизняному науковому просторі вивченням розглянутих питань займаються такі вчені: Л. Городянська [2], В. Діба [3], В.В. Подольна [5], Л.В. Швець [7].

Вперше запропонував оцінювати гудвіл французький бухгалтер Ф. Мор у 1891 році. Він проводив оцінку ділової репутації виходячи з розміру генерованих ним додаткових доходів.

У своїх дослідженнях Мельник Л.Ю. трактує поняття «гудвіл» як актив, що знаходиться у складі нематеріальних активів підприємства, немає матеріальної форми, не відокремлений від підприємства, вартість якого змінюється за-

лежно від ринкових умов та здатний приносити додаткові економічні вигоди [4, с. 5]. Автор доводить, що гудвіл може виникати внаслідок таких чинників, як вигідне територіальне розміщення компанії, виникнення несприятливих умов діяльності для конкурентів, пільгові умови оподаткування, наявність стабільних покупців, рівень цін на товари і послуги тощо.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У статті було визначено основні компоненти поняття «гудвіл». Розроблено факторну модель оцінки ділової репутації будівельного підприємства.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є визначення основних компонентів гудвілу та розробка методики розрахунку гудвілу для будівельного підприємства на основі факторного методу оцінки.

Виклад основного матеріалу. Єдиному трактування терміну «гудвіл» не існує. Термін «goodwill» англійського походження, і в дослівному перекладі означає «добра воля». Відповідно до Статті 14.1.40 Податкового Кодексу України, гудвіл (вартість ділової репутації) – це нематеріальний актив, вартість якого визначається як різниця між ринковою ціною та балансовою вартістю активів підприємства як цілісного майнового комплексу, що виникає в результаті використання

Рис. 1. Основні компоненти гудвілу будівельного підприємства

Джерело: розроблено авторами

кращих управлінських якостей, домінуючої позиції на ринку товарів, послуг, нових технологій тощо. С. Марченко та В. Самсонов вважають що гудвіл – це перш за все громадська думка про назву, стиль, товарний знак, логотип, проекти, товари і будь-які інші предмети, що знаходяться у власності або під контролем компанії, а також взаємовідносини з клієнтами і замовниками.

Перелік складових гудвілу є неоднозначним та варіюється відповідно до конкретного підприємства. Пропонуємо виокремлювати такі основні компоненти гудвілу будівельного підприємства (рис. 1).

У даній роботі розглядається факторний метод оцінки гудвілу будівельного підприємства.

Оцінка ділової репутації організації виражається індексом R_ϕ , який в ідеалі має наближатися до 100 (формула 1.1).

$$R_\phi = (x_1d_1 + x_2d_2 + x_3d_3 + x_4d_4)z \quad (1.1)$$

де $d_1 \dots d_n$ – коефіцієнти вагомості факторів, що визначаються експертним шляхом таким чином, щоб у ідеальному випадку $R_\phi = 100$, тобто при $x_1 = x_2 = x_3 = x_4 = 100$ і $d_1 + d_2 + d_3 + d_4 = 1$, $z = 1$ (табл. 1).

Таблиця 1

Коефіцієнти вагомості факторів

d_1	d_{11}	d_{12}	d_2	d_{21}	d_{22}	d_{23}	d_3	d_{31}	d_{32}	d_{33}	d_4	d_{41}	d_{42}	d_{43}	d_{44}	d_{45}	d_{46}
0,125	0,5	0,5	0,375	0,34	0,33	0,33	0,15	0,42	0,42	0,16	0,35	0,2	0,15	0,15	0,15	0,20	0,15

x_1, x_2, x_3, x_4 – Фактори

x_1 – фактор «Історія»;

x_2 – фактор «Засоби»;

x_3 – фактор «Кадри»;

x_4 – фактор «Імідж»;

z – коефіцієнт «Достовірність», характеризує достовірність інформації, що надана організацією.

$z = 1$ – при відсутності недостовірних даних;

$z = 0,7$ – при наявності недостовірних даних, не зв'язаних з навмисним умислом;

$z = 0$ – при наявності недостовірних, умисно змінених даних.

Таблиця 2

Складові оцінки гудвілу будівельного підприємства

Фактор	Субфактор	Характеристика субфактора	Значення, яких може набувати субфактор
Історія	x_{11} – Кількість років на ринку	Характеризує тривалість присутності організації на ринку і об'єм виконаних нею робіт	$x < 2$ років - $x_{11} = 10$ $x > 10$ років - $x_{11} = 100$
	x_{12} – Ритмічність роботи	Визначає ритмічність виконання робіт, що характеризуються коефіцієнтом варіації (1/4) об'ємів робіт організації	$\mu < 0,05$ - $x_{12} = 100$ $\mu > 0,5$ - $x_{12} = 0$
$x_1 = d_{11}x_{11} + d_{12}x_{12}$			
Засоби	x_{21} – Матеріально-технічна база	Знаходять у залежності від сумарної вартості обладнання (Σ СП), на балансі організації	$\Sigma \text{сп}(\text{тис.грн}) < 3900$ - $x_{21} = 0$ $\Sigma \text{сп}(\text{тис.грн}) > 360000$ - $x_{21} = 100$
	x_{22} – Фінансова автономія	Описується залежністю K^1 «Власний капітал»/ «Залучені кошти»	$K^1 < 1,0$ - $x_{22} = 0$ $K^1 > 5,0$ - $x_{22} = 100$
	x_{23} – Незавершені роботи	Визначають у залежності від співвідношення об'єму незавершених робіт до чистого прибутку організації (O)	$O < 0,5$ - $x_{23} = 100$ $O > 4,6$ - $x_{23} = 0$
$x_2 = d_{21}x_{21} + d_{22}x_{22} + d_{23}x_{23}$			
Кадри	x_{31} – Управлінські кадри	Характеризує ступінь освіти, стаж роботи у компанії і практичний досвід в області будівництва провідних науковців, спеціалістів та експертів	Усі керівники мають вищу освіту і стаж більше 10 років - $x_{31} = 100$
	x_{32} – Середня ланка	Характеризує рівень спеціальної освіти, стаж роботи в організації спеціалістів	Більшість працівників мають вищу профільну освіту і стаж більше 10 років - $x_{32} = 100$
	x_{33} – Нагороди і звання	Враховує наявність співробітників з науковим ступенем і званнями	Наявність співробітників (хоча б одного), які мають вчений ступінь, вчене звання «Почесний будівельник України» чи аналоги - $x_{33} = 100$
$x_3 = d_{31}x_{31} + d_{32}x_{32} + d_{33}x_{33}$			

(Закінчення таблиці 2)

Фактор	Субфактор	Характеристика субфактора	Значення, яких може набувати субфактор
Імідж	x_{41} – Цитування	Визначають в залежності від кількості позитивних повідомлень (згадувань) про організацію у засобах масової інформації β за весь термін присутності організації на ринці будівництва	$\beta < 6 - x_{41} = 0$ $\beta > 30 - x_{41} = 100$
	x_{42} – Ліквідація порушень	Визначають у залежності від кількості порушень договірних обов'язків перед замовниками, встановлених рішеннями судів за весь час діяльності організації (r)	$r < 6 - x_{42} = 100$ $r > 30 - x_{42} = 0$
	x_{43} – Затримка здачі робіт	Визначають в залежності від середньої величини затримок λ	$\lambda < 2 - x_{43} = 100$ $\lambda > 18 - x_{43} = 0$
	x_{44} – Експертиза проектної документації	Визначається у залежності від кількості порушень вимог охорони праці за останні три роки (ε)	$\varepsilon = 0 - x_{44} = 100$ $\varepsilon > 3 - x_{44} = 0$
	x_{45} – Сертифікована система менеджменту	Характеризує наявність сертифікатів на систему менеджменту	$x_{45} = 100$ – при наявності сертифікатів на систему менеджменту якості, екології і охорони праці
	x_{46} – Відгуки замовників	Враховує наявність позитивних відгуків і подяк від замовників робіт	$x_{46} = 100$ – при наявності більше трьох позитивних відгуків чи подяк замовників
$x_4 = d_{41}x_{41} + d_{42}x_{42} + d_{43}x_{43} + d_{44}x_{44} + d_{45}x_{45} + d_{46}x_{46}$			

Джерело: розроблено авторами

Висновки і пропозиції. Таким чином, у ході дослідження було визначено основні компоненти гудвілу будівельного підприємства і була запропонована оцінка гудвілу, використовуючи факторний метод. Наведена методика розрахунку гудвілу дозволяє планувати закупку матеріально-технічних ресурсів для досягнення поставлених завдань за показниками. Крім того, у підприємства є можли-

вість контролювати позиції кадрів та своєчасно отримувати сертифікати для підтримки найвищих показників за факторами «Кадри» та «Імідж».

В подальшому ставимо собі за мету розробити методику оцінки ділової репутації потенційних учасників тендерних процедур, задля оцінки за кваліфікаційним критерієм та створення відкритого реєстру розрахунків цих підприємств.

Список літератури:

1. Возняк Г. Інтелектуальний капітал підприємств: проблеми ідентифікації та оцінки / Г. Возняк, Л. Бенюська. – Вісник Львівського національного університету ім. І. Франка. Серія економічна. Вип. 41, 2009. – С. 114-120.
2. Городянська Л. Гудвіл та відтворювані інтелектуальні ресурси / Л. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 5. – С. 42-49.
3. Діба В. Концепції гудвілу та інтелектуальний капітал / В. Діба // Бухгалтерський облік і аудит – 2010. – № 3. – С. 30-34.
4. Мельник Л.Ю. Управління нематеріальними активами та ефективність їх використання на підприємствах АПК: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Л.Ю. Мельник. – Дніпропетровськ, 2008. – 23 с.
5. Подольна В.В. Формування позитивного гудвілу на малих підприємствах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / В.В. Подольна. – К., 2009. – 17 с.
6. Рейли Р.Ф. Оценка стоимости и бухгалтерський учет приобретенного гудвилла [Электронный ресурс] / Р.Ф. Рейли, Р.П. Швайс // Корпоративный менеджмент. – 2007. – № 1. – Режим доступа: http://www.cfin.ru/appraisal/intel/purchased_goodwill.shtml.
7. Швець Л.В. Інтелектуальний капітал підприємства: економічний зміст і оцінка [Електронний ресурс] / Л.В. Швець. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Ивлева Н.П., Григанская Т.И.

Государственное предприятие

«Государственный научно-исследовательский институт строительных конструкций»

Григанская К.В.

Государственное предприятие

«Государственный научно-исследовательский институт строительных конструкций»,

Киевский национальный университет строительства и архитектуры

ФАКТОРНЫЙ МЕТОД ОЦЕНКИ ГУДВИЛЛА СТРОИТЕЛЬНОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Аннотация

Раскрыто теоретический аспект понятия «гудвилл». Рассмотрена экономическая сущность гудвилла как нематериального актива предприятия. Исследована структура гудвилла и определены его основные компоненты: история, средства, кадры и имидж, которые в данном методе оценки называются «факторы». Приведены формулы, по которым рассчитывается каждый из четырех факторов и приведена характеристика субфакторов, входящих в их состав. Разработана модель оценки гудвилла строительного предприятия на основе факторного метода. Обоснована важность положительного гудвилла для строительного предприятия.

Ключевые слова: деловая репутация, нематериальные активы, гудвилл, факторный метод оценки деловой репутации, строительное предприятие.

Ivleva N.P., Hryhanska T.I.

State Enterprise «State Research Institute of Building Constructions»

Hryhanska K.V.

State Enterprise «State Research Institute of Building Constructions»,

Kiev National University of Civil Engineering and Architecture

FACTOR METHOD FOR ESTIMATING THE GOODWILL OF A CONSTRUCTION COMPANY

Summary

The theoretical aspect of the concept «goodwill» is revealed. The economic essence of goodwill as an intangible asset of the enterprise is considered. The structure of goodwill was investigated and its main components were defined: history, means, personnel and image, which in this method of evaluation are called «factors». The formulas for calculating each of the four factors are given and the characteristics of subfactors that are part of them are given. A model for estimating the goodwill of a construction company based on the factor method is developed. The importance of positive goodwill for the construction company is substantiated.

Keywords: business reputation, intangible assets, goodwill, factor analysis of business reputation, construction company.